

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
& ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ &
Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
(ΠΕ.Κ.Ε.Σ. ΚΡΗΤΗΣ)

Ταχ. Δ/ση: Ρολέν 4
Ταχ. Κώδικας: 713 05 ΗΡΑΚΛΕΙΟ
Πληροφορίες: Ειρήνη Βιδάκη
Τηλ.: 2810 246860 – 246400 - 246870– 246863
Fax: 2810 222076
E-mails: pekeskritis@sch.gr,
pekes.kritis.mail@gmail.com
Ιστότοπος: <http://www.pdekritis.gr/pekes/>

Ηράκλειο, 19-5-2020

Αρ. Πρωτ.: Φ.2 / 1071

ΠΡΟΣ:

Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων
(Υ.ΠΑΙ.Θ.) protocol@minedu.gov.gr

1. Γραφείο Υπουργού Παιδείας & Θρησκευμάτων, κας Νίκης Κεραμέως
2. Γραφείο Υφυπουργού Παιδείας & Θρησκευμάτων, κας Σοφίας Ζαχαράκη
3. Γραφείο Γενικής Γραμματέως Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής

ΚΟΙΝ.:

- Δ/ντή Περιφερειακής Δ/σης ΠΕ & ΔΕ Κρήτης, κ. Εμμ. Καρτσωνάκη
- Σ.Ε.Ε. του ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Επιστημονικές και παιδαγωγικές επισημάνσεις σχετικά με: «Σύγχρονη εξ αποστάσεως Εκπαίδευση», ΦΕΚ 1859 Τεύχος Β' /15.05.2020

Κυρία Υπουργέ,

Με αφορμή την με Αριθ. 57233/Υ1 απόφασή σας με θέμα «Σύγχρονη εξ' αποστάσεως εκπαίδευση» (ΦΕΚ Τεύχος Β' 1859/15-05-2020), η Ολομέλεια του ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης αποφάσισε κατά πλειοψηφία στην τακτική τηλεδιάσκεψη της 18-05-2020, να διατυπώσει με Υπόμνημά της την επιστημονική και παιδαγωγική της άποψη αναφορικά με το θέμα της ταυτόχρονης σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Δεδομένου ότι μας έχει ανατεθεί η επιστημονική και παιδαγωγική ευθύνη εκατοντάδων σχολείων της Π/θμιας και της Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κρήτης σύμφωνα με τον νόμο υπ. αριθ. 4547 (ΦΕΚ 102 Α' /12-6-2018) και την Υ.Α. 158733/ΓΔ4 (ΦΕΚ 4299 Β' /27-9-18) σας καταθέτουμε ορισμένους προβληματισμούς μας σχετικά με αυτό το θέμα.

1. Στην με Αριθμ. 57233/Υ1 «Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση» (ΦΕΚ 1859 Β' /15-5-20) επισημαίνεται σύμφυση μεταξύ της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) (σε περίοδο αναστολής λειτουργίας των σχολείων) και της «ζωντανής μετάδοσης» που «αφορά μόνο το μέρος της διδακτικής ώρας που αφιερώνεται στην παράδοση μαθήματος». Είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση μεταξύ των δυο

διαφορετικών ειδών/τύπων διδασκαλίας, δηλαδή μεταξύ αφενός της ακαδημαϊκά δόκιμης «σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης», που στηρίζεται σε επιστημονικές αρχές και μεθόδους, η οποία μπορεί να παρέχεται όταν τα σχολεία δεν λειτουργούν, στο πλαίσιο μέτρων αντιμετώπισης της διάδοσης του covid-19, και αφετέρου της περίπτωσης που περιγράφεται στην παρ. 1.β. του προαναφερόμενου ΦΕΚ, όταν το σχολείο λειτουργεί, αλλά παράλληλα υπάρχει το πρόβλημα της διάδοσης και ισχύουν μέτρα για ευπαθείς ομάδες.

Στην 1^η περίπτωση, υπάρχει η **δυνατότητα παιδαγωγικά και μαθησιακά δόκιμης σύγχρονης διδασκαλίας, σύμφωνα με τις αρχές, το θεωρητικό πλαίσιο και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ.** Στο κρίσιμο διάστημα της αναστολής της λειτουργίας των σχολείων οι εκπαιδευτικοί με ζήλο προσπάθησαν να μνηθούν στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, έστω και χωρίς προγενέστερη γνώση/επιμόρφωση, αξιοποίησαν την άμεση επιμορφωτική υποστήριξη των Σ.Ε.Ε. και των ΠΕ.Κ.Ε.Σ. και άρχισε να καλλιεργείται -μέσα από την πράξη- η κουλτούρα για αξιοποίηση των αρχών, της θεωρίας και μεθοδολογίας της ΕξΑΕ, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, όταν η περίπτωση το καλεί. Τονίζεται, μάλιστα, η ανάγκη συστηματικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε ζητήματα ΕξΑΕ, προκειμένου να αξιοποιηθούν τα οφέλη της περιόδου και να αποκτήσουν εφόδια για ενδεχόμενη ανάγκη αλλά και να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία στο σχολείο, σε συνθήκες κανονικότητας.

Η εξομοίωση των συνθηκών, των σκοπών, των μεθόδων και των μέσων (ψηφιακών εργαλείων) εκπαίδευσης στις δύο περιπτώσεις που εμπεριέχονται στην προαναφερόμενη Υ.Α. προκαλεί σύγχυση παιδαγωγική-εκπαιδευτική-διδασκτική-επιστημονική και υπονομεύει σοβαρά και ακυρώνει τα παιδαγωγικά οφέλη από την εμπειρία και την προσπάθεια για σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που άρχισε να δρομολογείται στο κρίσιμο διάστημα αναστολής της λειτουργίας των σχολείων. Η «σύγχρονη διδασκαλία» που περιγράφεται στο ΦΕΚ 1859 Β'/15-5-20 (περίπτωση 1.β) δεν έχει καμία επιστημονική-εκπαιδευτική-παιδαγωγική σχέση με τη σύγχρονη ΕξΑΕ. Ο διαχωρισμός της διδακτικής ώρας σε «εξέταση» και «παράδοση» ακυρώνει το νόημα της ΕξΑΕ, προκαλεί σύγχυση και υπονομεύει τα παιδαγωγικά οφέλη από την εφαρμογή της, καθώς και τα επιμορφωτικά οφέλη που αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί από την εμπειρία τους και από τις επιμορφωτικές προσπάθειες των ΣΕΕ και των ΠΕ.Κ.Ε.Σ. σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς ειδήμονες της ΕξΑΕ και Παν/μια. Επιπλέον, στην πράξη, δυσχεραίνεται η διδασκαλία, με την παρωχημένη, αντιπαιδαγωγική διάκριση «μέρους της διδακτικής ώρας που αφιερώνεται στην παράδοση μαθήματος», εφόσον η συμμετοχή των μαθητών, με ερωτήσεις, επισημάνσεις, συμπληρώσεις, παρεμβάσεις, γίνεται σε όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

2. Τα τεχνικά μέσα δεν επιτρέπουν καθόλου εύκολα ούτε σε όλες τις περιπτώσεις σχολείων να φαίνεται ο πίνακας ή να προσαρμόζεται η διδασκαλία στην τάξη στις ανάγκες της μετάδοσής της, χωρίς να πλήττεται έως και να ακυρώνεται η ποιότητα του μαθήματος. Δεν είναι εύκολο το μάθημα στην τάξη να γίνεται κατανοητό «εξ αποστάσεως» ή και να μπορούν να βλέπουν το εποπτικό υλικό οι μαθητές που παρακολουθούν «εξ αποστάσεως». Είναι αναμενόμενο ότι το παιδαγωγικό κλίμα δεν ευνοείται, η συγκέντρωση προσοχής θα διασπάται, στην προσπάθεια να καλυφθεί η εξ αποστάσεως μετάδοση του μαθήματος. Παράλληλα, η διάκριση του μαθήματος σε «φάσεις» μετάδοσης και μη-μετάδοσης μειώνει όχι μόνο χρονικά την παρακολούθηση των εξ

αποστάσεως μαθητών αλλά και ουσιαστικά. Τίθεται, δηλαδή, μεταξύ άλλων το ερώτημα: Στην πράξη, οι «εξ αποστάσεως» μαθητές θα γνωρίζουν το πρόγραμμα έναρξης της διδακτικής ώρας, αλλά θα είναι σε αναμονή αορίστως, έως ότου τους επιτραπεί να συνδεθούν για λίγο, για μέρος του μαθήματος; Το διδακτικό όφελος είναι αμφισβητήσιμο και υπάρχει ο κίνδυνος να απαξιωθεί γενικότερα και το σχολικό μάθημα και η σύγχρονη «εξ αποστάσεως εκπαίδευση», ενώ πρόκειται για σαφώς άλλη διαδικασία εκπαίδευσης.

3. Η «ζωντανή μετάδοση» από την τάξη **έρχεται σε αντίθεση με το κοινό αίσθημα της ευαισθησίας των εκπαιδευτικών** για την ελευθερία και την ιδιαίτερη παιδαγωγική σχέση που αναπτύσσεται στην τάξη με τους μαθητές τους. **Κινδυνεύει να χαθεί η εμπιστοσύνη τους προς την ΕΞΑΕ και να ακυρωθούν όλα τα εκπαιδευτικά οφέλη και η διάθεση για εμπλουτισμό της διδασκαλίας στο σχολείο** με νέα ψηφιακά εργαλεία, πιο ενεργητικές και συμμετοχικές μεθόδους και εκπαιδευτικές τεχνικές που δοκιμάστηκαν, με την υποστήριξη των ΣΕΕ και των ΠΕΚΕΣ, στο διάστημα της αναστολής λειτουργίας των σχολείων, με ζήλο και διάθεση προσφοράς από τους εκπαιδευτικούς.
4. Το συνταγματικά κατοχυρωμένο **δικαίωμα στην εκπαίδευση** (άρθρο 16 του συντάγματος) πρέπει να καλύπτεται **ουσιαστικά**. Αντί για «ζωντανή μετάδοση μέρους του μαθήματος» από την τάξη, με ό,τι συνεπάγεται αυτό ως προς τη μη-ουσιαστική εκπαίδευση και την αναστάτωση της εκπαιδευτικής κοινότητας, μπορούν να παρέχονται, για μαθητές/-τριες που κωλύονται να προσέλθουν στο σχολείο λόγω ειδικών συνθηκών, **άλλες διδακτικές ώρες μαθημάτων, που θα πραγματοποιούνται με αυθεντική «σύγχρονη και ασύγχρονη ΕΞΑΕ»**, σύμφωνα με προτάσεις ειδικών (ακαδημαϊκών – επιστημόνων της ΕΞΑΕ) και φορέων της εκπαίδευσης.

Συνοπτικά, με τη «ζωντανή μετάδοση μέρους του μαθήματος» από την τάξη, ενώ τα διδακτικά-παιδαγωγικά οφέλη είναι αμφίβολα και αμφισβητήσιμα, οι κίνδυνοι είναι πολύ μεγάλοι **για ακύρωση των προσπαθειών και της ανάπτυξης κουλτούρας** σχετικά με την **ουσιαστική εξ αποστάσεως εκπαίδευση** (σε περίοδο μη-λειτουργίας των σχολείων). Η «ζωντανή μετάδοση» από την τάξη, προκαλώντας διδακτικές και παιδαγωγικές αντιρρήσεις και ρήγμα εμπιστοσύνης και συναίνεσης των εκπαιδευτικών, υπονομεύει την αυθεντική «σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση», η οποία πράγματι μπορεί, με κατάλληλη αξιοποίησή της, να υπηρετήσει το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Σας ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας και ευελπιστούμε στην άμεση ανταπόκρισή σας.

Εκπροσωπώντας το ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης
Η Οργανωτική Συντονίστρια
Ειρήνη Βιδάκη